

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Höjd inkomstrelaterad ersättning i arbetslöshetsförsäkringen

(A2014/3522/A)

Sammanfattning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har inga synpunkter på förslaget om höjd inkomstrelaterad ersättning i arbetslöshetsförsäkringen. ISF vill dock uppmärksamma regeringen på att regelverket som föreslås, i likhet med redan befintligt regelverk, har brister i sin konstruktion. Dessutom vill ISF påpeka att en högstanivå för sjukpenning till arbetslösa som motsvarar den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen efter dag 100 i en arbetslöshetsperiod avviker från hur motsvarande högstanivå sattes när reglerna om att harmonisera ersättningen i sjukpenningen med den i arbetslöshetsförsäkringen första gången infördes 1 juli 2003. Några argument för detta framförs inte i promemorian.

Regelverkets konstruktion

Den 1 juli 2003 harmoniserades den högsta nivån på sjukpenning vid arbetslöshet med nivån på den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen. Avsikten var att sjukpenning vid arbetslöshet skulle knytas närmare till det faktiska inkomstbortfall som den enskilde har som arbetslös. När regeringen våren 2003 lämnade ett förslag till regler som skulle åstadkomma en sådan harmonisering, innebar förslaget att ersättning skulle betalas ut med ett belopp som motsvarade den dagpenning som den enskilde skulle ha fått om han eller hon inte blivit sjuk.¹ I riksdagsbehandlingen uppmärksammades emellertid att en sådan konstruktion hade ett antal negativa konsekvenser, inte minst för personer som inte var medlemmar i en arbetslöshetskassa.² Bestämmelsen konstruerades därför i stället på så sätt att sjukpenning skulle utges med ett angivet högsta belopp i kronor så som gäller i dag enligt 28 kap. 11 §

¹ Prop. 2002/03:100 s. 58 och 176.

² Bet. 2002/03:FiU21 s. 56 ff.

socialförsäkringsbalken. Värt att notera är att vid tidpunkten för införandet av bestämmelsen var taket för ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen, i likhet med vad regeringen nu planerar att införa, differentierat mellan de första 100 dagarna i arbetslöshetsperioden och tiden därefter. Det innebär att konstruktionen av regelverket kom att lida av två brister redan vid införandet.

Ändring i förordning som kräver följdändring i lag

För det första innebär det faktum att taket för ersättningen i sjukpenningen har bestämts till ett fast belopp att en ändring av taket i arbetslöshetsförsäkringen, som görs genom en förordningsändring, kräver en lagändring av socialförsäkringsreglerna för att harmoniseringen mellan ersättningarna fortfarande ska upprätthållas. Det är en olämplig ordning – om inte annat av effektivitetsskäl – att riksdagen ska behöva besluta om en lagändring som en följd av att regeringen i förordning ändrar nivåerna på dagpenningen från arbetslöshetsförsäkringen.

Harmonisering av ersättningsnivåerna uppnås bara delvis

För det andra innebär konstruktionen att sjukpenningtakets för arbetslösa bara är detsamma som taket för arbetslöshetsersättningen under en del av en arbetslöshetsperiod, men inte under hela arbetslöshetsperioden. Av den remitterade promemorian framgår att avsikten är att nivån på den högsta dagpenningen under de första 100 dagarna i en arbetslöshetsperiod ska vara högre än under resten av arbetslöshetsperioden. Harmoniseringen av ersättningsnivåerna i de båda försäkringarna kommer därmed att bli ofullständig, vilket enligt ISF:s mening är mindre lämpligt. En konsekvens av en sådan konstruktion är bland annat att det kvarstår ekonomiska incitament att byta ersättningssystem under vissa perioder i arbetslösheten. Som tidigare nämnts gällde detta även tidigare, eftersom den högsta dagpenningen skiljde sig åt mellan de första 100 dagarna och tiden därefter även när den nuvarande konstruktionen infördes år 2003.

Alternativ konstruktion av 28 kap. 11 § socialförsäkringsbalken

Även om finns goda skäl för att samla regler om ersättning från sjukförsäkringen i socialförsäkringsbalken, är den nuvarande konstruktionen av 28 kap. 11 § alltså olämplig. ISF anser att det finns anledning att överväga om bestämmelsen ska utformas på ett sådant sätt att sjukpenningen knyts till den högsta ersättning som är möjlig betala ut enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. En sådan konstruktion skulle kunna lösa båda de problem som berörts ovan.

Valet av högstanivå för sjukpenning till arbetslösa

I promemorians förslag till ändring i socialförsäkringsbalken anges att den nya högstanivån i sjukpenningen för arbetslösa ska vara 543 kronor per dag, vilket motsvarar en högsta dagpenning på 760 kronor i arbetslöshetsförsäkringen. Samtidigt anges i promemorian att regeringen avser att besluta att en högsta dagpenning på 910 kronor ska gälla under de första 100 dagarna i en arbetslöshetsperiod. Det nu remitterade förslaget innebär därmed att taket i sjukpenningen ska sättas till vad som motsvarar den *lägre* högsta dagpenningen, det vill säga den som ska gälla efter att 100 dagar har gått i en ersättningsperiod, och inte till vad som motsvarar den *högre* högsta dagpenningen, vilket var fallet när reglerna infördes 2003. Konsekvensen av detta blir att många av dem som är sjuka kommer att få en lägre ersättning i form av sjukpenning under de första 100 dagarna av en arbetslöshetsperiod än vad de skulle ha fått i form av arbetslöshetsersättning som friska. Några motiv för att nu välja den lägre nivån, och inte som tidigare den högre, framförs inte i promemorian.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Per Molander. Dan Ljungberg har varit föredragande. I beredningen har också Catarina Eklundh Ahlgren deltagit.

Per Molander
Generaldirektör

Dan Ljungberg
Enhetschef

